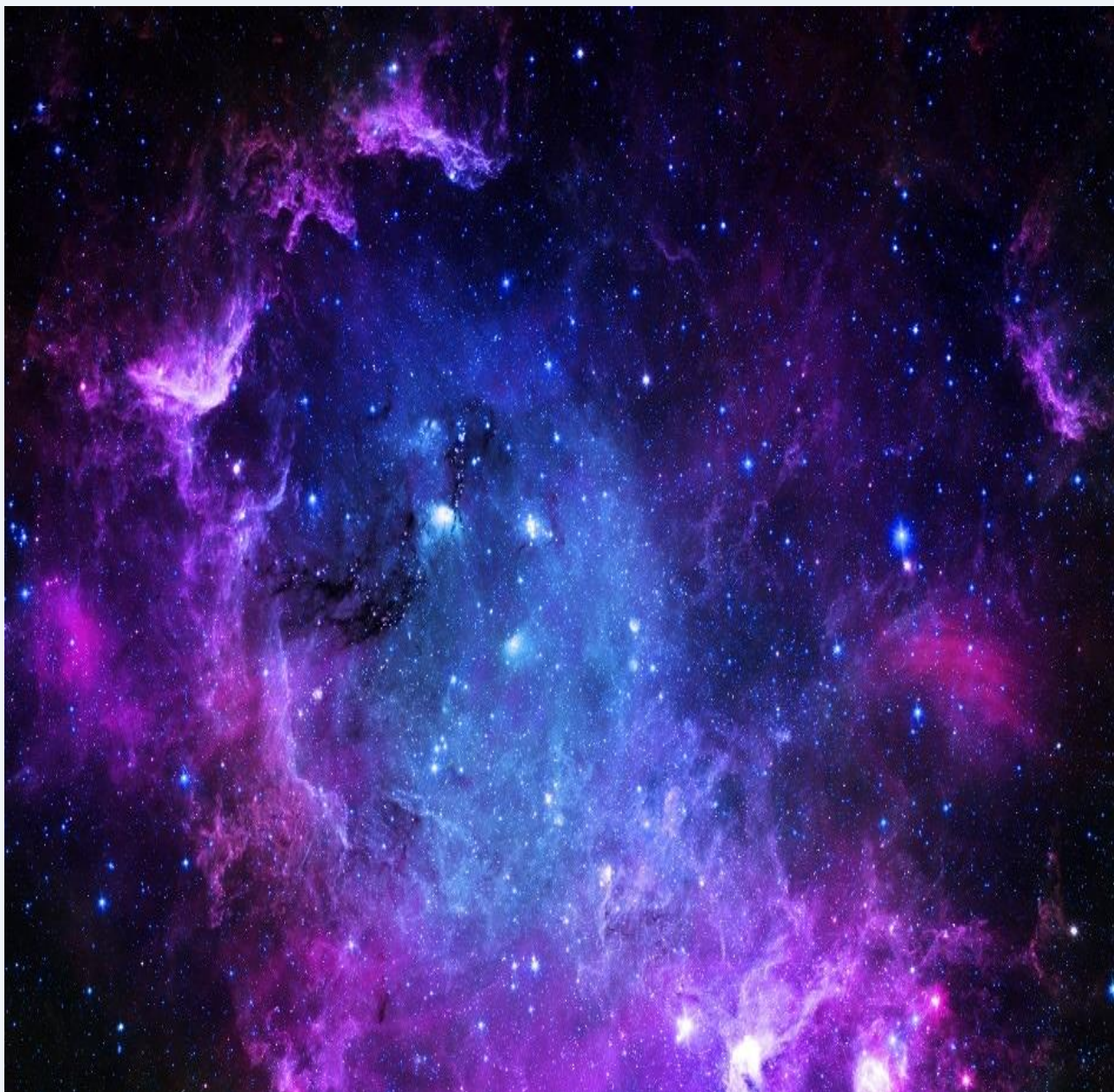




منشور اخلاقی فعالیت‌های فضایی

WWW.SPACERL.COM

نسل بشر در طول ۷۰۰۰ سال گذشته در سرتاسر کره زمین اسکان یافته است. حضور نامتقارن و سریع انسان‌ها در طول این دوره کوتاه مدت زمانی، باعث تخریب و تغییر چشمگیر طبیعت زمینی و مصرف بی‌رویه منابع آن شده است. یکی از دلایلی این اتفاق را می‌توان عدم وجود یک منشور اخلاقی در ارتباط با اسکان بر روی کره زمین و بهره‌برداری از منابع آن، ذکر کرد. در حال حاضر به نظر می‌رسد فرصت بازنگری برای کره زمین از دست رفته باشد ولی به منظور جلوگیری از عدم تکرار فاجعه مشابه برای «فضا» بایستی از همین حالا به فکر بود.

بررسی فعالیت‌های سازمان‌ها و مجامعی که به نظر می‌رسد بایستی دغدغه تنظیم، تصویب و تلاش برای اجرای چنین منشوری را داشته باشند. نشان می‌دهد، این مهم در بروکراسی سنگین آن‌ها شامل مرور ایام شد و هیچ خروجی مشخص و کاربردی تا بحال نداشته است. از جمله این مراجع می‌توان به UN, EU, COSPAR, IAC, COPOUS و ... اشاره نمود. جالب اینجاست که این بحث در مجامع آکادمیک و شبکه‌های اجتماعی مرتبط با فعالیت‌های فضایی هم مطرح و پیگیری شده ولی در نهایت به یک جمع‌بندی ملموس و قابل اتکا نرسیده است، در این گزارش، تلاش شده است تا جمع‌بندی فعالیت‌های صورت پذیرفته، در قالب پیش‌نویس یک منشور اخلاقی به صورت خلاصه و کاربردی، ارائه گردد.

منشور اخلاقی پیشنهادی، شامل ۶ پیش فرض و ۸ اصل خواهد بود، اصول پیشنهادی بر اساس تحقیقات صورت گرفته در ارتباط با اصول اخلاقی در فعالیت‌های فضایی و مشاوره با صاحب نظران این حوزه، تدوین و ارائه گردیده‌اند. مطابق بررسی‌های صورت گرفته، موضوع قانونمند کردن فعالیت‌های فضایی از دهه ۷۰، در سازمان ملل متحد تحت بررسی و تبادل نظر بوده است. حاصل این فعالیت‌ها تدوین معاهده ۱۹۶۷ «استفاده صلح آمیز از فضای خارج از جو»، پیشنهاد «ممانعت از قراردادن سلاح‌های اتمی و کشتار جمعی در فضا» و تلاش‌هایی برای جلوگیری از رقابت نظامی کردن فضا، بین کشورها، بوده است.

در تمامی این مدت به غیر از صدور دو بیانیه «فضا برای همه» و «استفاده صلح آمیز از فضا» توسط کشورهای پیشرو در تکنولوژی و فعالیت‌های فضایی (آمریکا، روسیه، چین، کانادا، ژاپن، هند و انگلیس) هیچ سند معتبر دیگری در این زمینه تصویب و منتشر نشده است. این در حالیست که همه این کشورها عضو سازمان‌های بین‌المللی و مرتبط با فعالیت‌های فضایی می‌باشند.

البته بخش خصوصی فعال در زمینه فضایی (کمپانی‌های توریستی، صنایع فضایی و غیره) دستورالعمل‌های تخصصی در خصوص مسئولیت‌های ناشی از فعالیت‌های فضایی "Code of professional responsibility" برای خود تدوین و تصویب کرده‌اند ولی هیچ یک از این موارد را نمی‌توان به عنوان «منشور اخلاقی فعالیت‌های فضایی» به حساب آورد.

سایر مستنداتی که با هدف قانونمند نمودن فعالیت‌های فضایی در مجامع جهانی تدوین شده‌اند را می‌توان به شرح زیر نام برد:

- گزارش سازمان ملل متحد با عنوان «اصول سیاست فضایی»، سال ۲۰۰۰
- «اصول و چشم انداز منشور اخلاقی فضا» (Icarus' Second Chance)، سال ۲۰۱۱
- معاهده ۶۲ «توصیه‌ها در ارتباط با زباله‌های فضایی»، سال ۲۰۱۷
- پیشنهاد اتحادیه اروپا «اصول اجرای فعالیت‌های فضایی بین‌المللی»، سال ۲۰۱۴

در تمامی مستندات مورد اشاره، هیچ نتیجه‌گیری روشن و الزام‌آوری برای چگونگی انجام فعالیت‌های فضایی وجود ندارد و همگی در سطح توصیه و پیشنهاد آن‌هم به صورت کلی متوقف شده‌اند. نکته دیگر اینکه مخاطب همه این معاهدات و پیشنهادها فقط کشورهای خاص و در قالب مجامع محدود UN, EU می‌باشند و نه کل بشریت! با توجه به موارد مشروحه فوق، فرضیات و اصول پیشنهادی جهت تدوین و تصویب «منشور اخلاقی فعالیت‌های فضایی» در ادامه معرفی می‌گردند. لازم به ذکر است این اصول بایستی ضمن طرح در مجامع جهانی پس از بررسی و تبادل نظر به تأیید همه کشورها رسیده تا در عمل امکان پیاده‌سازی و پیگیری داشته باشند.

فرضیات زیربنایی

- ۱- جمعیت فضایی: منظور کلیه انسان‌هایی است که کره زمین را ترک کرده‌اند.
- ۲- اصول اخلاقی مبنا: منظور اصول اخلاقی، معنوی و یا فلسفی است که در شرق و غرب تمدن بشری توسعه یافته و به همان صورت در فضا قابل استناد و اجرا خواهند بود.
- ۳- مبانی حقوقی: فعالیت‌های فضایی طبق مبانی حقوقی کره زمین مورد رسیدگی و قضاوت قرار خواهند گرفت.
- ۴- آموزش و پرورش: آموزش و پرورش اثر غیر قابل انکاری بر روی نسل‌های آینده بشری دارد. بدین لحاظ بایستی در بندهای منشور به صورت خاص مد نظر قرار گیرد.
- ۵- اسکان در فضا: منظور فعالیت‌هایی در فضا است که در طول آن محل‌هایی برای اقامت و اسکان ساخته و مورد استفاده قرار می‌گیرند.
- ۶- صد سال اول: این مدرک، پس از بررسی و تأیید نهایی، برای صد سال اول فعالیت‌هایی فضایی، مورد استفاده قرار خواهند گرفت.

اصول پیشنهادی منشور اخلاقی فعالیت‌های فضایی

- ۱- فضا یک محدوده مشاء است: فضای خارج از جو زمین متعلق به همه ساکنین کره زمین و جمعیت فضایی است.
- ۲- استفاده صلح‌آمیز از فضایی خارج از جو زمین: فضا برای استفاده صلح‌آمیز است (1958) UN
- ۳- اتحاد بشری: همه فعالیت‌های فضایی با همکاری و کمک تمامی انسان‌ها به انجام می‌رسند. هرگونه مشکلی با بحث و تبادل نظر بین انسان‌ها بررسی و حل خواهد گردید.
- ۴- مرز بندی: در فضا هیچ مرز، رژیم، قانون، پرچم، نشانه، سرود، واحد پولی و محدوده‌ای برای ۱۰۰ سال اول وجود نخواهد داشت.
- ۵- آلودگی و زباله: آلوده کردن فضا به هر شکل و ایجاد زباله در فضا ممنوع است.
- ۶- دین: مراکز و مظاهر دینی و مذهبی در فضا ایجاد نخواهند شد.
- ۷- انسان موظف به حفاظت از سایر گونه‌های حیات (گیاهی و جانوری) می‌باشد. در صورت اقامت انسان در فضا، اقامت سایر گونه‌های حیاتی هم جزئی از فرآیند خواهد بود.
- ۸- اسکان در فضا یک الزام اخلاقی است. اسکان در فضا یک الزام اخلاقی در مقابل نسل‌های آینده بشری است، برای حفاظت از آن‌ها این‌بار قبل از اسکان با قانونمند کردن آن شروع خواهیم کرد.

1. The Ethical Code for Space Activity (Svi Sever (university of Indianapolis (UofI), Indiana, USA)
2. This article is based on "An ethical code for living in space" first published in the ROOM Space Journal (#23), Winter 2019/20.
3. EU proposal for an international Space code of conduct, arft. 2014. International code of conduct for outer space activities.
<https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/14715/eu-proposal-international-space-code-conduct-draft-en/> (Accessed 4 May 2019).
4. Jacques, A. 2011. Icarus's second chance: the basis and perspectives of space ethics. SpringerWien, New York.
5. Unesdoc. 2000. Report on "The ethics of space policy".
<https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000120681/> (accessed 4 May 2019).
6. UNOOSA. 2007. resolution 62/217: space debris mitigation guidelines of the united nations committee on the peaceful uses of outer space. www.unoosa.org/documents/pdf/space-law/sd/copuos_space_debris_mitigation_guidelines.pdf (Accessed 4 may 2019).